

ผลการใช้รูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับ
การจัดกิจกรรมลูกเสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
โรงเรียนบ้านหลวงเหนืออำเภอดอยสะเก็ด
จังหวัดเชียงใหม่

The Effect of Applying Model on the Integration
of 4 Iddhipādas towards the Scout's Activities in
Prathom Suksa 4-6 students of Ban Luang Nue
School, Doi Saket District, Chiang Mai Province

¹ศิริ ผิวชัย, พระครูประวิตรวรานุกฤต และพูนชัย ปันธิยะ

¹Siri Pheiwchai, Phrakrupravatvaranuyut and Poonchai Pantiya

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Corresponding Author. Email: pheiwchai@gmail.com

บทคัดย่อ

คุษณินพนธนีมีวัดถุประสงคฺดงนี¹) เพื่อศีกษารูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ 3) เพื่อศีกษาผลการใช้รูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในงานวิจัยนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหลวงเหนือ ปีการศึกษา 2559จำนวน 48 คนผลการศีกษาพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4ในการจัดกิจกรรมลูกเสือหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ ด้วยแนวคิดวิธีบูรณาการพระพุทธรศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ พบว่าประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 88.36/86.79 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการที่เกิดกับลูกเสือสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมโดยผลการพัฒนาทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: รูปแบบการบูรณาการ; หลักธรรมอิทธิบาท 4; การจัดกิจกรรมลูกเสือ; ประถมศึกษาปีที่ 4-6

Abstract

This dissertation aims to 1) to study the model of integrating of the 4 Iddhipādas (path of accomplishment or basis for success) with the Scout's activities 2) to develop the model of integrating the 4 Basis for Success with the Scout's activities and 3) to study the outcomes of using the Model of the Integration of the 4 Iddhipādas with Scout's activities towards the Prathom Suksa 4-6 Students of Ban Luang Nue School, Doi Saket District, Chiang Mai Province. Methodology used in this research is the Experimental Research. The populations consisted of 486 Prathom Suksa 4-6 Students in Ban Luang Nue School, during the 2556 academic year.

The results of the study on the development and the efficiency of the Model on the integration of the 4 Iddhipādas in the Scout's Activities based on the Far Hiking, and Scout Camping Learning Units based on the concept of the integrating Buddhism into Modern Science, thereby, were found that the Efficiency of the learning unit of E1 / E2 was 88.36 / 86.79, which was higher than the standard set of 80/80. This was confirmed that the efficiency of learning was also higher than the level pre-test before activities done. That is the results of the study were significantly different at .01 level.

Keywords: Model on Integration; the 4 Iddhipādas (path of accomplishment); the Scout's Activities; Prathom Suksa 4-6 Students.

บทนำ

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ระบบการศึกษาของไทยยุคปฏิรูปการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาชาติ โดยได้นำแนวความคิดปรัชญาการศึกษาตะวันตกมาเป็นแนวทางจัดการศึกษาไทย ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว ปรัชญาการศึกษาของไทยที่มีแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานมีหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดกาลเวลา ซึ่งจากการศึกษาคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว พบว่าหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าสามารถปรับประยุกต์ใช้ได้กับบุคคลได้อย่างเหมาะสมทุกยุคทุกสมัย

สังคมไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมที่มีการถ่ายทอดวิถีชีวิต และ พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย ซึ่งแนวคิดหลักของพระพุทธศาสนาถือว่าการเรียนรู้คือวิถีชีวิต ศึกษาเพื่อจะได้รู้ความจริงทำความรู้ให้ถูกต้อง การปฏิบัติถูกต้องทำให้ชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อมสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง ทำให้เกิดความสุขสงบในสังคม ซึ่งในระบบการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีจุดเน้นสำคัญ คือการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในการจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นคุณธรรมจริยธรรม

กระบวนการเรียนรู้การบูรณาการหลักธรรมอริยบท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ เป็นกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนากับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการพุทธศักราช 2551 (Ministry of Education, 2008) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ในการเตรียมเข้าสู่โลกอนาคต เช่น การเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

ผลสัมฤทธิ์ทางการจัดกิจกรรมลูกเสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2556 ถึง 2558 ที่ผู้กำกับลูกเสือ และครูฝ่ายวิชาการวัดผลและประเมินผลในการจัดกิจกรรมเดินทางไกลและเข้าค่ายพักแรมลูกเสือพบว่า ลูกเสือไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาชาดคุณธรรม ด้านการศึกษา คือขาดความพอใจใฝ่เรียนรู้ ความความขยันหมั่นเรียน การตั้งใจเรียน และขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา (Ban Luang Nue School, 2015)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำเอาหลักธรรมอริยบท 4 มาบูรณาการกับกิจกรรมลูกเสือหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมลูกเสือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหลวงเหนือ ปีการศึกษา 2559 ให้ได้ผลการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

สมมุติฐานในการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ หน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ ที่สร้างขึ้นมีการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80
2. ผลการใช้รูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ ที่เกิดกับลูกเสือจะสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เป็นหลัก และ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นส่วนเสริม ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้ทำการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบูรณาการและหลักธรรมอิทธิบาท 4 จากพระไตรปิฎกและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำองค์ความรู้ทั้งหมดที่ได้มาเป็นแนวทางในการวิจัยให้ถูกต้องและมีคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและรายงานในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านลวงเหนือ ปีการศึกษา 2559 มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 48 คน ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก แบ่งหมู่คณะชั้นเรียนเนื่องจากโรงเรียนบ้านลวงเหนือเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดกิจกรรมลูกเสือเป็นช่วงชั้น คณะชั้นเรียน ที่มีลูกเสือลักษณะคล้ายกัน (Bureau of Academic and Educational Standards, 2015)

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดและสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มีแผนการจัดการเรียนรู้การบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือจำนวน 17 แผน เวลา 28 ชั่วโมงแบบทดสอบวัดด้านความรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านคุณธรรมและแบบสังเกตการปฏิบัติการเรียนรู้การบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ ก่อน-หลัง (Pre –test and Post – test) ของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเอกสารผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก เครือข่ายสารสนเทศ (Internet) เอกสารงานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาบูรณาการเป็นองค์ความรู้ใหม่และจัดทำเป็นรูปเล่ม เพื่อรายงานผลการวิจัยเชิงพรรณนา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงทดลองรวบรวมข้อมูลตามแผนการจัดการเรียนรู้ลูกเสือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำคะแนนมาวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์โดยใช้ดัชนีประสิทธิผลคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย การทดสอบค่าที (t-test) และหาค่าร้อยละ เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานด้านผู้เรียนของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบค่าที (t-test) หาค่าร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน โดยใช้โปรแกรมเอสพีเอสเอส สำหรับวินโดวส์ (SPSS For Windows) สำหรับข้อสอบได้วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของข้อสอบ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อสอบชื่อ EVANA 403 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ สูตร KR-20 คูเตอร์ ริชาร์ดสัน และใช้ค่า IOC ในการหาค่าดัชนีตามคามสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้และการตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้และหาค่าประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ โดยใช้สูตร E_1/E_2 กำหนดให้เกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 80/80

ผลการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบผลการวิจัยที่น่าสนใจ ซึ่งจะได้สรุปตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ด้านศึกษารูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ พบว่าการศึกษาการจัดกิจกรรมลูกเสือในรูปแบบเดิมยังไม่สอดคล้องกับผู้เรียน ยังไม่เหมาะสมกับบทเรียนและศักยภาพของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนขาดคุณธรรมด้านการศึกษา คือความพอใจ ต้องการที่จะเรียนจะทำ ขาดความพยายาม เข้มแข็ง อดทน ไม่มีสมาธิหรือไม่มีจิตจดจ่อต่อการเรียน ขาดความไตร่ตรอง ผู้วิจัยจึงได้แสวงหารูปแบบการจัดกิจกรรมลูกเสือที่สามารถนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาสอดแทรกกับกระบวนการเรียนการสอน ที่เรียกว่า รูปแบบการบูรณาการโดยการเสริมหลักธรรมเข้าไปในกิจกรรมอบรมทุกกิจกรรมตลอดระยะเวลาเข้าค่ายลูกเสือของนักเรียน

2. ด้านการพัฒนาารูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอริยบท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ พบว่า ผู้วิจัยต้องพัฒนารูปแบบขึ้นมาใหม่โดยนำหลักอริยบท 4 มาบูรณาการกับกิจกรรมลูกเสือ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

3. ด้านผลการใช้รูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอริยบท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือพบว่า มีการพัฒนาสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80ที่ตั้งไว้คือการพัฒนากระบวนการ ได้เท่ากับ 88.36การพัฒนาผลลัพธ์ได้เท่ากับ 86.79 (E_1/E_2 เท่ากับ88.36/86.79) จึงสรุปได้ว่าหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ มีการพัฒนาสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยการทดสอบที (t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยการวัดผลสัมฤทธิ์ของลูกเสือที่จัดกิจกรรมแบบบูรณาการ สูงกว่าการทดสอบก่อนจัดกิจกรรมบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

จากการวิจัยการบูรณาการหลักธรรมอริยบท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยแล้วพบว่า มีข้อที่ควรนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

แนวคิดและหลักการสำคัญของการบูรณาการหลักธรรมอริยบท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือก็คือการจัดการเรียนรู้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาตามวิธีสอนของพระพุทธเจ้า เชื่อมโยงสัมพันธ์กันแบบบูรณาการ ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติและสังคมอย่างกลมกลืน ซึ่งในสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีสอนหลากหลายวิธีที่เหมาะสมกับประเภทของบุคคลและตามจริตของบุคคลโดยมีเป้าหมายการสอนอยู่ที่สัมฤทธิ์ผลเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงประสบความสำเร็จในการสอนเป็นอย่างดี อนึ่งในสมัยพุทธกาลการจัดการเรียนรู้อยู่นอกระบบ ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้อยู่ในระบบ จึงควรจะนำเอาวิธีสอนมาบูรณาการการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับนักวิชาการทางการศึกษาดังที่กล่าวมา โดยใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนามาแก้ไขปัญหาสังคมที่นักเรียนกำลังประสบอยู่ในชีวิต เนื่องจากหลักธรรมเป็นสื่อกลางที่จะช่วยพัฒนาคนในสังคมให้เข้าถึงประโยชน์สุขได้ในชีวิตปัจจุบัน และทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการนำสาระการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในลักษณะ ที่เป็นองค์รวม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่มี ความหมาย มีคุณค่าและความสำคัญต่อชีวิตนักเรียนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน

จากผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอริยบท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีการพัฒนาเท่ากับ 88.36/86.79 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

สอดคล้องกับสมมุติฐาน ที่ตั้งไว้ว่าการพัฒนาของหน่วยการเรียนรู้มีเกณฑ์มาตรฐานที่ 80/80 (กรมวิชาการ) ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือที่สร้างขึ้น เน้นการทดลองและการพัฒนาที่ได้มีการทดลองหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการหาประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ) ของหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ กิจกรรมลูกเสือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านสันทราย อำเภอต๋อยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 ครั้ง ทดลองหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) การทดลองกับกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน หลังการทดลองผู้วิจัย มีการปรับปรุงและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และทดลองภาคสนาม (Field Testing) กับโรงเรียนชลประทานผาแตก อำเภอต๋อยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 ครั้ง ปีการศึกษา 2559 จำนวน 25 คน พบว่าหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.53/86.40 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ 80/80 ดังนั้นเมื่อนำหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ นำไปใช้กับกลุ่มทดลองจริง จึงส่งผลให้หน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือมีการพัฒนาสูง

นอกจากนี้หน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ ยังสามารถพัฒนาคุณภาพลูกเสือให้มีพัฒนาการในด้านคุณธรรมอริยบท 4 สูงขึ้น ดังนี้ 1. ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้เช่น 1.1 มีความพอใจใฝ่เรียน 1.2 มีความพยายาม 1.3 ตั้งใจทำงาน 1.4 มีการวางแผน คิดวิเคราะห์ 2. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเช่น 2.1 มีการสังเกต 2.2 จดจำ 2.3 เชื่อฟังแลฟังตนเอง 3. ด้านสมรรถนะสำคัญของนักเรียน เช่น 3.1 ความสามารถในการแก้ปัญหา 3.2 ความสามารถในการคิด 3.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตามเป้าหมายการเรียนรู้ของหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือ พุทธศักราช 2551 ส่งผลให้ลูกเสือเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์นับเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตที่เป็นสุขในสังคมไทยและสังคมโลกปัจจุบัน

ผลการใช้รูปแบบการการบูรณาการหลักธรรมอริยบท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านลวงเหนือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 48 คน ที่เรียนจากหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ สอดคล้องกับการวิจัยของ สุรัชย์ เทพภรณ์ (Surachai, 2015) รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการหลักขราวาธรรมกับกระบวนการอบรมลูกเสือ-เนตรนารีสามัญ ที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้คะแนนการปฏิบัติด้านขราวาธรรม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิติรัตน์ วชิษฐ์พลวงศ์ (Thitirat, 2014) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้รูปแบบการเรียนรู้อย่างมีความสุขเชิงพุทธบูรณาการมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกลุ่มควบคุม เช่นเดียวกับการวิจัยของ ศรีไพร จันทร์เขียว (Sriprai, 2015) วิธีสอนพุทธวิธีบูรณาการกับการสอนปกติพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความก้าวหน้าสูงกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (Tisana, 2004) กล่าวว่าการสอนแบบบูรณาการทั้งด้านเนื้อหา สารและวิธีการ เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นองค์รวมทุกด้านของนักเรียนกำลังได้รับความนิยมมาก

และสอดคล้องกับวันเพ็ญ นามกร (Wanpen, 2011) การสอนบูรณาการเป็นการสอนแบบผสมผสานด้วยรูปแบบวิธีสอนที่หลากหลาย เน้นการจัด การเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเองเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีสอนแบบบูรณาการมาแล้วใน สมัยพุทธกาลและการประยุกต์วิธีสอนของพระพุทธเจ้ามาใช้ในปัจจุบันจะช่วยให้ครูสอนนักเรียนได้ง่ายขึ้น เข้าใจนักเรียนมากขึ้นและช่วยให้นักเรียนเกิดปัญญาได้มากขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของธีระชัย ปุณณโชติ (Teerachai, 1999) กล่าวว่า การสอนบูรณาการสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งที่นักเรียนเรียนเข้ากับชีวิตจริงได้ และสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวว่าการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาชีวิต เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นวิธีสอนหลากหลายสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้รอบตัว เรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของผู้เรียนได้ดีขึ้น

ส่วนด้านหลักธรรมอิทธิบาท 4 สอดคล้องกับการวิจัยของ (Wichien, 1988) คุณธรรมด้านอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนควรมีหลักธรรมไว้คอยยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้เกิดความรัก ความพอใจความขยันอดทน ความตั้งมั่น มีใจจดจ่อ และความไตร่ตรองในงานที่ปฏิบัติเป็นหลักธรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานโดยตรง สามารถวัดระดับความสำเร็จในงานได้อย่างแม่นยำ หากปฏิบัติตามกรอบหลักอิทธิบาท 4 ได้ครบถ้วนก็ถือว่าผลงานที่ได้รับนั้นประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (WichayaPha, 2011) บุคลากรมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Banacha, 2013) การใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ด้านการประพฤติตนเป็นคนดี ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชนและประเทศชาติ ด้านการความรับผิดชอบต่อครอบครัว การใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน จะเห็นได้ว่าการทำงานให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยกระบวนการ หรือวิธีการต่างๆ มาผสมผสานกันเป็นให้บรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้นธรรมชาติของอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ถือเป็นกลไกอันสำคัญที่ทำให้งานต่างๆ นั้นประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้กล่าวคือการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ ทำให้ผลการพัฒนาทางการเรียนสูงขึ้นและยังสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) การเรียนรู้ที่จะรู้ (Learning to Know) การเรียนรู้ที่จะปฏิบัติได้ (Learning to Do) และการเรียนรู้ที่จะอยู่ได้ (Learning to be) อีกทั้ง (National Education Commission, 2002) ฉบับที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ให้ความหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นโดยตัวบุคคล อันเป็นผลมาจากการรับความรู้หรือกิจกรรมในชีวิตที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย สอดคล้องกับพระพุทธศาสนาที่กล่าวว่าการศึกษาเรียนรู้เป็นวิถีชีวิต การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรมกับคุณธรรมและวัฒนธรรมอันเป็นการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อปวงชนชาวไทยทั้งมวลเพื่อมุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ

ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตและสังคม นับเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถที่จะพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ รวมทั้งการจัดการเรียนรู้บูรณาการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวด 4 มาตราที่ 22 ถึงมาตราที่ 30 ที่เน้นให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและหน่วยการเรียนรู้บูรณาการและในมาตราที่ 22,23,24ที่กำหนดให้การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกิจกรรมที่เน้นกระบวนการจะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้เข้าใจง่ายขึ้น พัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้นและเกิดเป็นความรู้ฝังลึกในตัวตน (Tacit Knowledge) และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นการจัดการความรู้ในทางกิจกรรมลูกเสือที่มีการพัฒนาสูงมากและทำให้ลูกเสือมีผลการพัฒนาทางการเรียนสูงขึ้น ส่งผลทำให้พุทธวิธีสอนของพระพุทเจ้าสามารถบูรณาการกับแนวคิดวิธีสอนแบบตะวันตกของ Grant Wiggins และ Jay McTighe ออกแบบการสอนแบบย้อนกลับ Backward Design (Chalerm, 2009) นับเป็นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์การสอนของตะวันออกและตะวันตกที่มีพื้นฐานการสอนที่แตกต่างกันเข้าด้วยกันทำให้เกิดวิธีสอนใหม่ที่จะช่วยให้มีความเข้าใจความจริงได้ลึกซึ้งและสมบูรณ์ขึ้นเป็นวิธีสอนสมัยใหม่ที่เป็นสากลในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดกิจกรรมและเกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคมได้มากขึ้น ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการของลูกเสือกลุ่มทดลองมีผลการพัฒนาทางการเรียนสูง ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ ที่สรา้างขึ้น น่าสนใจ สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ในด้านศักยภาพการเรียนรู้ของลูกเสือแต่ละคนได้ดี รวมทั้งวิธีสอนบูรณาการของพระพุทเจ้า มีวิธีสอนอย่างหลากหลายวิธีเช่นวิธีสอนแบบธรรมสาส์นจำ วิธีสอนแบบบรรยาย วิธีสอนแบบถามตอบ วิธีสอนแบบแก้ปัญหา วิธีสอนแบบใช้กรณีศึกษา อีกทั้งมีการสื่อการเรียนรู้ประเภทนิทานชาดก นิทานธรรมบถ การเล่าเรื่องเหตุการณ์ในสมัยพุทธกาล และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง สถานการณ์เหตุการณ์ในปัจจุบันประกอบการเรียนรู้ มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ การอภิปราย การรายงานผลปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคลและระหว่างหมู่ ทำให้ลูกเสือมีความเข้าใจในการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ ลูกเสือเกิดความพอใจใฝ่เรียนใฝ่เรียน มีสมาธิตั้งมั่น มีความพยายาม อดทนต่อการเรียน มีการพิจารณาไตร่ตรอง สามารถนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหาในชีวิตได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนควรมีการบูรณาการหลักสูตรมอทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ หน่วยการเรียนรู้ เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือไปจัดกิจกรรมลูกเสือ ในกิจกรรมลูกเสือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. โรงเรียนควรมีการนำหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จำนวน 17 แผน ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมลูกเสือ ที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรและชีวิตจริงของลูกเสือเพื่อประยุกต์ใช้หลักธรรมในการพัฒนาคุณธรรมด้านการศึกษาของลูกเสือ
3. โรงเรียนควรมีการนำวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ของลูกเสือไปใช้โดยครูผู้จัดกิจกรรมควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของลูกเสือให้ครอบคลุมทุกด้านเป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของลูกเสือ ดังนั้นจึงมีการประเมินทั้งภาคความรู้ (Knowledge) คุณธรรม และ การปฏิบัติ (Performance Assessment)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการบูรณาการหลักสูตรทางพระพุทธศาสนากับการจัดกิจกรรมตามหลักทฤษฎีของนักการศึกษาตะวันตก
2. ควรจัดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในกิจกรรมอื่นๆ โดยใช้การบูรณาการพระพุทธศาสนา กับศาสตร์สมัยใหม่

References

- Bancha Tha Thong. (2013). *Develop the responsibility of the students*. Thesis Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Bureau of Academic and Educational Standards. (2015). *Time Management Lesson "Reduce Time to Learn" Office of Basic Education Commission Ministry of Education, Ban Luang Nue School (2015) Doi Saket District, Chiang Mai Province*. Chiang Mai: Ban Luang Nue.
- Chalerm Phukon (2009). *The design of standardized learning management according to core curriculum 2008 by Backward Design technique*. National Education Commission. (2002). *National Education Act No.2 Amendments*, BE 2545. Ministry of Education.
- Surachai Thepakorn. (2015). *Integration of Moral Law and Scout Training*. Doctor of Philosophy thesis. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Sripai Chankheaw (2015). *Managing Buddhist Learning by Integral*. Buddhism, Doctor of Ph.D. Thesis, Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Teerachai Porncharoen. (1999). *Instructional materials and research in secondary education*, Bangkok: Chulalongkorn University.
- Tisana Khammani (2004). *Teaching science*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Thitirat Witsitpolpong. (2014). *The effect of using the Buddhist paradigms as a model of Buddhist happiness*. Master Thesis. Mahidol University: Bangkok, Thailand.
- Wanpen Namkorn. (2011). *Analytical study of integrated Buddhist teaching*. Master thesis. Graduate School: Mahamakut Buddhist University.
- Wichaya Pha methevatachat. (2011). *Case study of Kiriwong Witthaya School Nakhon Sawan Province*. Philosophy thesis. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Wichien Prakpean. (1988). *Create a test of moral virtue 4 for students*. Grade 6. Master of art. Srinakharinwirot University.